

förunne och skänckie vi under staden hela Bäck- eller Tiärehollmen, att der på oprätta spiker och andre bodar eller nödige bygninger till stadzens och invånernes gagn och nytto, allenest att staden effter mätesmanna ordom contenterer och erlagger Albrecht Schmidt för sitt der oprättade bäcksiuderivärck och den omkostnad, han der vidh på hus och bygningar nödtorfteligen kan användt hafva, af hvilcke ofvanbemälte holmer och platzer oss ellskelige våre trogne undersåtare, borgmästare och rådih i Stockholm, skole hafva fullkombligh macht och tillstånd medh öfverståthållarens inrådande att uthdela, försällia, så och för skälig tomtörer oplåta dem, som der på hus och gårdar byggia vele och förmå, deres visse tompter, der dhe byggia och bo kunna, hvilcke ock skole vara förplichtade samma tompter, som dem i så måtto inrymde och effter mål tilldelte varda, ordenteligen och effter den afritningh, som der öfver giord är eller här efter giord varder, att bebyggia medh hus och gatur. Särdeles och i synnerhet skall borgmäster och rådih beflita sigh om att kunna besättie ofvanbemälte Munckeläger medh allehanda nyttige och godhe handtvärksmän och dem så uthi ett och annat accommodera, att dhe måge fatta hugh, lust och villie deres handtvärck sammestädz medh nit och alfvar att fortsättia och excolera, såsom sådant medh mera uthi våre för detta varande förmyndares och riksregerings staden å våre vägner gifne bref på en del af bemälte Munckeläger uthtryckes och förmåles. Vi förbiude fördenskull allom dem, som oss medh hörsamhet och lydno förplichtade äre och för vår skull vele och skole göra och låta, att tillfoga merbemälte vår stadh Stockholm eller borgmästare och rådih dersammestädes här emot hinder, men eller förfång i någon måtto nu eller i tillkommande tider. Till yttermera visso hafve vi dette medh egen hand underskrifvit och vitterligen låtit hängia vårt seeret här nedan före. Gifvit och skrifvit på vårt residens Stockholm den tiugho siuende dagh uthi *martii* månadh år effter Cristi bördh ettusend sexhundra och på dhet fyratijonde siuende.

Christina.

Nills Tungell.

124. Kristinas resolution på städernas besvär rörande handel, skråordningars utfärdande m. m. Stockholm den 29 mars 1647.

Riksregistraturet 1647, fol. 722—731 v. Tryckt i *Stiernman*, *Riksdagars beslut* II sid. 1094 ff.

K. M:tz resolution och förklaringh på samptlige städernes i Sverie och Finlandh igenom deres fullmächtige herredagsmän öfverleffererade allmenne postulater och besvär.

K. M:t hafver låtit sigh föreläsa samptlige borgerskapets underdånige andragne värf, dem samma noga öfverlagt och sigh der uppå nådigst förklarar, såsom föllier:

§§ 1—3 handla om stora sjötullen och lilla tullen.

4. K. M:t hafver medh nåde förstådt borgerskapets underdånige anhållande att få niuta dem för detta tillsagde och förunte, men nu mera medh deras störste medel afskurne frihet på deras egne skiepp, som dhe sigh förskaffat hafva. Nu ändock sådant är skiedt för vicktige skiäl och städernes nytta och upväxt skuldh, när alt blifver af dem rätteligen förstådt och öfverlagdt, icke dest mindre vill k. M:t detta deras ansökiande och genom sitt öpne bref sigh således derpå förklara, som k. M:t pröfvar kunna lända så väl handelen och commercierne som skieps timbragen i riket till styrkio och befordran.

5. Hvadh elliest vidkommer, att borgerskapet underdånigst anhålla om extension af det *privilegiö* på furoskiep, hälst när dhe så värbara timbrade blifva, att dhe till örlogh som elliest lastdrageri tiäna kunna, så veta städerne sigh nogsampt att påminna, hvadh den giorde och uthgågne förordning om skieps timbragen innehåller och förmåhr. Borgerskapet måste först låta si deras alfvar, hugh och flit att anställa bemälte skiepstimbrage af ek, och der framdeles så stor brist på ek skulle finnas, som värket ville giöra studsande, kunde då vara tidh nogh att anställa om bemälte *privilegij* extension på furuskiep, då k. M:t vill efter saksens noga öfverläggande sigh der på vidare förklara och städerne så i detta som alt annat skiäligt gerna befordra.

6. Anlangande att fremmande kiöpmän och uthliggiare achta hvarken tidh eller sätt uthi deras handel, hvilket borgerskapet för-

mena vara städerne till stor afsaknad i deras näringsmedel, och förty anhålla, att bemälte uthliggiare förmedelst k. M:tz förbudh intet måtte tillstädias att längre i stapelstäderna liggia än sex veckor, såsom och att the fremmande måtte förbudas opskeppa deras godz i kiällare, bodar eller annorstädes, så hafver k. M:t den saken öfverlagdt och finner skiäligit, att hvilken fremmande, som till någon siö- eller stapelstadh ankommer medh sitt godz, det till borgerskapet uthborgar, och innan 6 veckodagh (: om så dem emillan accorderat är :) sin betalningh derföre bekommer, den samme må intet vara tillåtit öfver laga tidh der att liggia och handel drifva, men blifver han medh betalningen af borgerskapet uppehållen och för den orsak skuldh nödgas liggia öfver sin tidh, så synes det oskiäligit, om honom intet förunnas skulle att afvänta sin betalningh. Seden, der den främmande intet skulle blifva efterlåtit att opskieppa, när hans laga liggetidh om är, sitt godz i kiällare och bodar, då skulle uthan tvifvel detta der på föllia, att han anten i medhlertidh måtte taga i betalningh för sitt godz, hvadh borgaren gått syntes att biuda honom, eller och skeppa det tillbakas igen, hvilket icke allenast voro en tvungen handel, der igenom den fremmande icke allenast skedde för när, uthan och blefve der medh alldeles bortjagat och consequentzen k. M:tz toll och intrader merkeligen förminskat, elliest medh så äro ofta dhe borgare, som således hyra dhe främmande sina kiällare och bodar endeles sielfve vållande der till, att the i städerne öfver tiden blifva liggjande, och faller för den skuldh k. M:t något betänkeligit bemälte fremmande i det fallet någon viss liggetidh att determinera och förskrifva, vill dock icke dess mindre hafva detta borgerskapets besvär i nådigh åtanka och vidh beqvem lägenhet vara på medel betänkt, hvar igenom sådant må kunna remedieras, så vida det sikh giöra låter och practicabelt vara kan.

7. Hvadh vidhkommer samptlige borgerskapets underdånige begäran, att dem i gemen måtte efterlätas uphandla af det Vestinianske co[m]pagniet tobak och der medh sin närings medel sökia, så voro fuller k. M:t intet obenägen att efterlåtha borgerskapet *indifferent* och i gemen tobakshandelen, men såsom det intet uthan ruin och undergång af det Vestinianske compagniet och *consequent* förlust af den del uti Virginien, som under Sveries cronan inkräckt är, ske kan, hvilket voro cronan nesligit och disputerligit, så kan k. M:t i consideration af detta som elliest andre skiälige orsaker städerne häruthinnan intet villfara.

8. Thet borgerskapet uthi båtzmanshålningen sigh finna besvärade deröfver, att deras dugelige karlar varda esomoftast dem ifråntagne och till officerare satte, men docklikväl det oachtat altidh måste hulla båtzmanstalet lika fult, öfver hvilket städerne sigh mycket besvärade befinne, underdånigst begärandes att få behålla sitt folk, så lenge dhe lefva och cronan tiäna kunne, eller och der några dem ifråntages, dem då andre i staden igen förordnas måtte, så finner k. M:t sådan deras begäran skiäligh och vill nådigst sitt öpne bref borgerskapet meddela, det the måtte behålla sina båtzmän, så lenge dhe lefva och tjänst giöra kunna, eller der någon finnes capabel till officerare och der till af vårt ammiralitets *collegio* förordnade blifva, då skall bemälte ammiralitetz collegiumet på det fallet vara skyldigt att förordna städerne andra karlar i stället igen af våre och cronones gemene båtzmän.

9. K. M:t hafver nådigst förstådt samptlige borgerskapets underdånige andragande och påminnelse om dhe åthskillige banqveteiris, som bringa mången redeligh man i största ruin, derigenom att, sedan dhe igenom sin egen försummelse och oachtsamhet hafve förorsakat sitt eget förderf, understudhe sigh på orätt berättelse att uthvärka k. M:t frihets bref för creditorernes tilltal, hela nationen uthrikes till förtal och discredit, sådan nu till att remediera håller k. M:t borgerskapets underdånige förslagh och begäran skiäligh, att den, som hos k. M:t om sådane frihets bref här efter vill anhulla, skall först taga en attestations ifrå den staden, der han boandes är eller hafver bodt, igenom hvadh tillfälle han således är af sigh kommen och medh hvadh skiäl han sådant h. k. M:t privilegium kan hafva att begära, och der då icke desto vicktigare och bevekeligare skiäl finnes, då vill k. M:t den samma intet frihets bref under sitt k. namn och secret medhdela låtha.

10. Såsom borgerskapet anhåller, att k. M:t ville nådigst låtha förse hvart och ett embete i städerne medh vissa skråer, der efter hvar för sigh kunde hafva att rätta och der medh mycken orichtighet afskaffat blifva, altså finner och k. M:t det hafva sine skiäl och vill låtha den skrå, som i hennes salig her faders år af öfverståthållaren i Stäckholm på salig k. M:t befällningh författat blefven, öfversi och sigh sedan præsentera, då k. M:t samma skrå att confirmera, förändra eller förbättra efter det ena och andra embetes beskaffenhet och tarf sigh nådigst vill låtha vara recomenderat.

11. K. M:t hafver nådigst öfverlagdt borgerskapets under-

dånige anhållande och begäran att få niuta någon lindringh på store siötullen framför dhe fremmande, på det dhe kunde sine varor åth upstadz borgaren eller andre, som dhe handla medh, för så mycket bättre kiöp försällia, så voro fuller k. M:t intet obenägen att benåda och villfara sine trogne undersåtare häruthinnan, men såsom riksens stat sådant vidh denne tidh intet tillåter, föruthan det skulle och många orimmelige consequentier der på föllia, så faller k. M:t detta intet obilligt betänkeligit, och för den skuldh nådigst vill, att hvar och en rättar sigh i denne sak efter giorde stadgar och ordningar.

12. Att förekomma det omutheliga landzkiöp, som städerne klaga här och där å landet, serdeles vidh bruken föröfves, och k. M:t sielf drager ett stort misshagh till, vill k. M:t, att borgerskapet hvar i sin stadh hafva derpå noga upsickt och, när dhe någon der medh skiäligen beträda, laghligen medh den bråtzlige procedera, sökiandes landzhöfdingens, som *in loco* är, assistence, hvilke och skole hvar på sin orth vara skyldige i det fallet att räkia borgerskapet handen till alt gott assistence, efter som k. M:t der om till hvar och en i synnerhet skrifteligh ordre och befallningh vill låtha afgå.

13. K. M:t kommer något misshageligit före städernes besvär emoth hvar annan, att när marknader i en eller annor stadh hållas måste, dhen som då i staden, hvaräst marknaden står, boandes är, hålla sigh *stricte* vidh ordinancen af handelens parteringh, der likväl dhe andre ditkommandes städers borgerskap handla *promiscue* medh allehanda sorter, dem andre till stort præiuditz, öfver hvilket en och annor stadh befinner sigh besvärat och underdånigst begära, att der uppå böter skaffas måtte, så vill k. M:t den saken i lika måtto till landzhöfdingarne i landzändarne hafva remitterat medh befallningh, att dhe hafva der skarp inspection medh och icke tillåta, att en eller annan mera i marknadztider än elliest må handla *promiscue* medh allehanda sorter af varor, uthan hålla sigh aldeles effter ordinancen och parteringen och, i fall att någon der emoth bryter, då efter ordinancen derföre tillbörligen plickta.

14. Borgerskapetz underdånige ansökiande och begäran, att den åker, som en eller annan stadh kan vara förundt och hörer *in particulari* till visse tomter i städerne, icke må der ifrån anten genom kiöp eller förbytningh efter hvars och ens privat borgares godhtyckio afhändt blifva, håller k. M:t skiäligh och vill, att borgmästare och rådih i hvar stadh hafva der skarp opsickt medh, det

vetandes, att deras kall och embete åligger sådant på lagh- och ordenteligit sätt att förhindra och förebyggja, och der det elliest intet ske kan, då bruka i sådane fall landzhöfdingens autoritet, icke tillätandes något att afskiära eller præjudicera stadsens rätt och rättighet.

15. Sist, att städerne sine välfågne privilegier, rätt och rättigheter så här efter som härtill i all skiäligh måtto måge niuta till godo hafver k. M:t af dragande försorgh och åhuga för sine undersåtares välfärdh och befordran nådigst bevilliat att nu och efter handen confirmera och bekräfta alle dhe städers *privilegia*, som än nu och här till intet äro confirmerade vordne, och dem der vidh sedan i alla måtto erhålla och handhafva, så vida icke något der uthinnan kan löpa emoth k. M:tz sedermera fattade resolutioner, gjorde förordningar och ordnancer. Och är så detta, som k. M:t på sine trogne undersåtares, samptlige städernes och borgerskapets, i gemen insinuerade postulater och ärender för denne gångh hafver funnit gått att rosolvera, och blifver dem sampteligen medh nåder bevågen. *Actum ut supra.*

Christina.

125. Kristinas bref till öfverståhållaren Knut Posse med förklaring af tidigare donationsbref å Munklägret. Stockholm den 24 maj 1647.

Original på papper i Stockholms rådhusarkiv: *Kongl. bref till magistraten i original III.* — Märke efter det bortfallna sigillet på sid. 4, där det tjänat till försegling af det hopvikta brefvet. Utanskrift till öfverståhållaren Knut Posse. Där bredvid antecknadt: *K. M:tz bref till öfverståhållaren angående tegelbruket på Munklegret. 6 nov. 1647.*

Christina, medh Gudz nåde Sveriges, Göthes och Vändes uthkärade drottning och arffurstinna, storfurstinna till Finland, her-tiginna uthi Estland och Carelen, fröken öfver Ingermanneland.

Vår synnerlige ynnest, nådige villie och benägenhet medh Gudh alzmechtig tillförende. Endoch vi, herr öfverståthållare, herr Knut Posse, för liten tidh seden månede donera Stockholms stadh till uthrymme ibland annat hele Munckelägret, så väl den del, staden för detta och år 1644 förunt var som dess öfrige i hele dess omkritz, jämväl ock det nye tegelbruket der på Munckelägret gent öfver Långholmen¹, likväl, såsom vi under samme donation inthet hafve förståt det andre vårt och chronones tegelbruk, som tvert öfver Rörstrand ligger, eller de om- och tillägor, som der till höra och här till så till mulbete som andre nyttigheter och nödtorfter lydt och legat hafva, altså är vår villie, att I borgmester och rådh här i staden sådant förstå låta och påminne, att de sigh medh bemälte chronones tegelbruk gent öfver Rörstrand eller dess inhägnade och determinerade tillägor inthet befatta, uthan oss och cronan aldeles låta vara förbehållit, der öfver I ock på edert kals och ämbetes vägner hand hålla vele.

Elliest hvad anlangar det andre tegelbruket gent öfver Långholmen, så, ehuru väl det till stadzens nytto är förunt och donerat, så hafve vi doch likväl der med staden allena icke velat förstå, uthan ock jämväl barnhuset, som här vidh staden inrättat är, till hvilcketz så väl som stadzens gangn och bästa samme tegelbruk och der af flytande intrader skole förståndne och användne blifva. Hvilcket medh det förra vi eder till nådig effterrättelse icke hafve velat förhålla. Och befale eder Gudh alzmechtig synnerlig, nådeligen. Af Stockholm den 24 *mai* 1647.

Christina.

¹ Se ofvan N:o 117 och 123 (sid. 266 och 274).

126. **Kristinas bref till öfverståthållaren Knut Posse med närmare bestämmelser om den norrländska handeln. Stockholm den 31 dec. 1647.**

Original på papper i Stockholms rådhusarkiv: *Kongl. bref till magistraten i original II.* Märke efter det bortfallna sigillet på sid. 4, där det tjänat till försegling af det hopvikta brefvet. Öfverskrift till öfverståthållaren Knut Posse. Därbredvid antecknad: *bekommit den 5 januarii 1648, upläst den 10 januari 1648.*

Christina, medh Gudz nåde Sveriges, Göthes och Vendes uthkorade drottningh och arffurstinna, storfurstinna till Finland, hertiginna uthi Estlandh och Carelen, fröken öfver Ingermannelandh. Vår synnerlige ynnest och nådige benägenhet medh Gudh alzmechtigh tillförende. Eftersom vi äre i viss förfarenhet kompne, her öfverståthollare, huruledes bårgarne här i Stockholm, som årligen Väster Norlandz hampnerne besegla, skole der under sken af fiskeri föröfva myckit landzkiöp och bringa sielfve städerne i confusion, invånerne i den landzorten icke till ringa men och förfång uthi deres närings medel, hvarföre, ändoch vi gärna se, att våre undersåthere så här som i andre våre siö- och opstäder än ytterligare, som för detta, seglatzen opå berörde Väster Norlandz städer idka, så anstår oss likväl icke sådant præjudicerligit landzkiöp att lida, som de sigh nu besvära öfver, uthan heller medh tidige böther att förekomma. Altså är vår nådige villie och befallning, att I låthe tillsäija våre undersåthere i Stockholm, som berörde seglatz än vidare fortsättia vele, att, när de till Norlanden ankomma, de då allenest vidh sielfve städerne och uthi deres hampner anlända medh sine farkoster, der lossa deres last och opläggia deres innehafvande godz och icke fördriste sigh uthi nogon bihampn sitt att uthlasta och opläggia, vidh förlust af farkost och alt det de innehafve. Män när de vidh städerne äre ankomne och der hafva riktigt giordt uthi lille tollen, måge de sådan medh deres skötebåthar och fiskietygh, som andre, till fiskiehampnarne fara och anten färsk fisk af bönderne kiöpa eller sielfve fiskia; doch all den fisk, de således bekomma, skole de låtha föra till stadz och der nederläggian och förtullan, till dess de medh sine större farkoster resefärdige blifva kunne. Der emot, på thet bemälte våre undersåthere måge å både sidhor blifva beholdne och hvarcken landtmannen eller de, som ifrå berörde siö- och opstäder der når om sommaren vistas, måge hafva nogot fogh sigh öfver denne vår

förordning att besvära, så skall i hvar nordstadh 14 dagar för och 14 effter midsommar, mädan störste och mäste fiskie påstår, vara dem emellan en frimarcknadt, så att både den fremmande och bonden i medler tidh måge sin emellan fritt köpslaga i stor och liten quantitet. Och skall bonden för den orsaken skuld, som här till skedt är, ingaledes tillåtit varda nogot, anten dödt eller qvickt, uthföra till fiskie hampnerne och det der föryttra och försällia. Hvilket I vele i tidh låta våre undersåthere här i Stockholm kungöra och notificera. Befallandes eder här medh Gudh alzmechtig synnerligh nådeligen. Af Stockholm den 31 *decembris anno 1647.*

Christina.

127. **Kristinas bref om återtagande af tidigare gifvet löfte om donerande till staden af Bryggareholmen. Stockholm den 18 april 1648.**

Original på papper i Stockholms rådhusarkiv: *Kongl. bref till magistraten i original III.* — Märke efter det bortfallna sigillet på sid. 4, där det tjänat till försegling af det hopvikta brefvet. Utanskrift till borgmästare och råd.

Christina, medh Gudz nåde Sveriges, Göthes och Vendes uthkorade drottningh och arffurstinna, storfurstinna till Finlandh, hertiginna uthi Estlandh och Carelen, fröken öfver Ingermannelandh. Vår ynnest och nådige benägenhet medh Gudh alzmechtigh. Ändoch vi oss påminne, trogne undersåthere, bårgemästare och rådih i vår stadh Stockholm, huru vida vi för detta hafve igenom vårt öpne bref gifvit eder nogon förtröstning att bekomma medh tiden vår Bryggareholma nedan för närre slachtarehus belägen¹, män såsom vi då hvarecken sinnade vore den så hastigt att bortskänckia och mindre tänckia kunde, att nogon af riksens rådih berörde holma af oss till sin boning begära skulle, altså och emädan vi sedermera hafve på her Erich Gyllenstiernas underdånige ansökiande donerat honom samma vår Bryggareholma, och han förlängst der på vårt öpne bref under vår handh och secret bekommit hafver, så att oss nu

¹ Se ofvan N:o 119 (sid. 269).

icke obilligt betänckeligit faller, honom som en meriterat man och riksrådth thet afhända eller krafftlost göra, hälst förty effter han hwareken hus eller nogon platz här vidh staden äger, der han kan bo uthi eller byggia på, uthan inständigt hos oss anholler att få niuta bemälte vårt honom gifne bref till goda, hvarföre hafve vi uthi betrachtande af detta och effter saksens öfverläggande der hän resolverat och bevilliat, att välbemelte her Erich Gyllenstierna skall må oqvald föreskrefne vår Bryggiareholma effter vårt donations brefs lydelse niuta, beholla och bebyggia. Fördenskulldh eder här medh nådeligen befale, att I honom der uthinnan intet hinder eller men tillfoga, icke heller på stadzens vägnar nogon rättighet der på prætendera, medh mindre så är, att I uthi vänlighet kunne affhandla af her Erich Gyllenstierna omberörde hollma emot en annan läglig platz, på hvilcket vi då staden merbemälte Bryggiarehollma gärna unna vele och elliest nådigest effterlåta skulle, der icke nogon af riksens rådth der på vår fullkomblige donation bekommit hade. Och befalle eder här medh Gudh alzmechtig nådeligen. Af Stockholm den 18 aprilis anno 1648.

Christina.

128. Kristinas resolution om borgerlig tungas utgörande eller genants erläggande af kronans tjänare eller andra, hvilka i Stockholm bruka borgerlig näring. Stockholm den 7 juli 1648.

Brefvet är aftryckt efter *Stiernmans Commerceförordningar II*, sid. 531 ff., emedan jag återfunnit det hvarken i samlingen konungabref i rådhusarkivet eller i riksregistraturet eller i samlingen af Kristinas koncepter i riksarkivet.

Förordning om cronones tjänare och andra, som borgerlig näring bruka i Stockholm, att vara stadzens tunga underkastade, om the sigh icke medh borgmästare och rådth om en viss genandt förena. Datum Stockholm den 7 julii år 1648.

Vi Christina etc. göre vitterligit, at, emedan våre trogne undersåtare, borgmästare och rådth här i vår stadh Stockholm, esom-

oftast hafve sigh in för oss besvärat, som skulle så väl en hop främmande som elliest några af våre och cronones tienare, under favor af våre them gifne frihetsbref vara staden och thess borger-skap til skada och förfång, i dy enkannerligen at the bruka alle-handa borgerligh näring på ett och annat sätt och likväl draga sigh aldeles undan och icke i thet ringaste vele svara til något stadzens besvär eller pålago, begärandes ther hos ödmiukeligast, at efter sådant icke allenast *directe* löper emot Sveriges lagh uthan och stadzens åtskilliga välfångne privilegier, staden af oss och framfarne Sveriges konungar gifne, thet oss förthenskul nådigast behagade at skaffa ther böter på och staden handhafva och ärhålla vidh lagen, bemälte theras välfångne privilegier och konungslige resolutioner och ordinantier. Nu såsom thetta theras ansökiande synes hafva sine skiäl, och oss icke obilligt vederbör at afhielpa, hvad som vi befinne kan lända staden i slike och andre fall til förfång och præjuditz, hvarföre hafve vi thenne sak öfverlagt och oss sålunda velat der på nådigast resolvera, at hvar och en, thet vare sigh anten vår och chronones tienare eller andre våre underså-tare, som bruka någon borgerligh näring här uthi vår residence stadh Stockholm och icke hafve förenat sigh medh stadzmagistraten om en billig genant, skole vara skyllige at svara til och *proportionaliter* efter deras handel och handtering vara stadzens tungo och besvär underkastade uthan någon endskyllan och uthflycht. Och der en eller annan kan hafva igenom omild berättelse eller någons otidige promotion förvärfvat sigh vårt expresse öpne bref och tilstånd at bruka under en och annan frihet någon borgerligh näring, då må borgmästare och rådih anten sielfve eller igenom öfverståthållaren påminna oss derom, deröfver vi oss sedan emot dem efter saksens billighet vidare förklara vele. Til yttermera visso etc. Datum Stockholm den 7 *julii* år 1648.

129. Kristinas förordning om rådmännens antal och om rådmansval. Stockholm den 26 oktober 1648.

Original på papper i Stockholms rådhusarkiv: *Diverse konungabref*.
— Sigill (se under N:o 93) under namnteckningen, på sid. 2.

Vi Christina, medh Gudz nåde Sveriges, Göthes och Vendes uthkorade drottningh och arffurstinna, storfurstinna till Finlandh, hertiginna uthi Estlandh och Carelen, fröken öfver Ingermanland etc., göre vitterligit, att, emädan vi äre i förfarenhet kompne, huruledes somblige och dels otiänlige personer intet betänckiande draga, så snart nogon rådhmansplatz i staden vacant blifver, att sökia hos en och annan promotion att blifva till det vacerande stellet förhulpne och befordrade, gåendes stadz magistraten, som lagen tillstår i slike fall ett fritt val, aldeles förbi, och deres, som vederbör, laghlike kallelse icke afvänta kunne, så, alldenstundh stadzens rådhmän äre nu derigenom fast flere till talet blefne, än som thet effter lagh och ordenteligh sedhvana bör vara, och vi väl aftaga kunne, att icke allenest stadzens *erarium* blifver igenom denn årslön, som på slike öfverflödige personer användas måste, märckeligen försvagat och medlen till stadzens publique byggningar myckit förminskade, uthan saken är och elliest i sigh sielf sådhan, som endeles sträfver emoth thet 1 capitel i Konungs-balcken, hvilcket oss icke obilligt vederbör tidigt att afhielpa och stadzens magistrat vidh lagen och dess välfångne privilegier handhafve och erholla, hvarföre hafve vi denne saken öfverlagdt och i detta vårt brefs krafft icke obilligt resolverat, att rådhmännen i vår stadh Stockholm skole allenest vara fiorton till talet föruthan bärgeomestarne, deraf tolf skole ordinarie sittia på rådhuset och två opå chemners camrarne; doch detta så till förståendes, att de öfrige rådhmän, som *pro tempore* äre, skole må deres nu hafvande värckelige tjänst och rådhmans lön beholla, till dess de eller så monge andre igenom dödzfall eller annan händelse fränfalle. Män sådan skall inge flere rådhmän än fiorton, som förbemält är, blifva uthi stadz rätten antagne eller brukade. Och när någon sådan anten igenom dödzfall eller elliest afgår, då skole bärgeomestarne och rådet effter lagen och deres välfångne privilegier, så och föregången communication medh öfverståhollaren hafva macht att vällia i den affallnes stelle en annan capabel man, den de pröfva kunne vara oss, staden och thet gemene bästa till godh tjänst och nytto. Vi befalle fördenskulldh vår öfver- och underståhollare

uthi Stockholm sampt merbemälte stadzens magistrat och flere, som vederböre, att de sigh här effter rätte och denne vår, lagen likmäßige, förordningh i acht tage och exequere. Till yttermera visso hafve vi detta medh egen handh underskrifvit och vitterligen låtit sättia vårt secret här nedanføre. *Datum* Stockholm den 26 *octobris* anno 1648.

Christina.

Nills Tungell.

130. Kristinas resolution på städernas besvär angående landsköp, idestomter m. m. Stockholm den 31 mars 1649.

Riksregistraturet 1649 f. 656—667 v. Tryckt i *Stiernman, Riksdagars beslut* II, sid. 1141 ff.

K. M:tz nådige resolution och förklarning på samptelige städernes i Sverige och Finlandh igenom dheres fullmechtige herredagsmän inleffererade och k. M:t underdånigst föredragne allmänne postulater, *gravamina* och besvär. *Datum* Stockholm den 31 *martii* 1649.

K. M:t hafver låtit sigh föreläsa städernes uthi gemen underdånigst andragne värf och äranden, dem samme noga öfvervägat och sigh der opå nådigst förklarar, som föllier:

1. Anlangande samptlige borgerskapetz underdånige förslagh och begäran, det k. M:t ville sigh i nåder låta vara anlägit, att ett omslag måtte blifva anrättat, förmedelst hvilcket all giord skuld och giäl richtigt måtte betalas, och traffiquen, handel och vandel der igenom nå och vinna ett oturberat och så myckit säkrare och stadigare lopp, befordran och styrekio, så hafver k. M:t detta borgerskapets underdånige förslagh fuller funnit vara på skäl funderat, men såsom k. M:t, för denne tijd högt besvärat med många åthskillige andre vichtige saker och beställningar, intet gifs någon

lägenhet detta ärendet, som dess vichtigkeit fordrar, öfverläggia eller något vist der uthi resolvera, enkannerligen huru och på hvad sätt bemälte omslag bäst och bekvämligst måtte kunna oprättas och sedan obehinderlig practiceras, altså hafver k. M:t för godt ansedt att opskiuta denne sak till bättre tid och lägenhet framdeles, då k. M:t sigh vidare här öfver nådigst vill förklara och, hvad görligen kan pröfvas, stadga. Imedlertidh vill k. M:t låta fatta och utgå dess öpne placat medh det alfvarliga påbodh och befallning, att hvar och en, vare sigh adel eller oadel, som vet sigh någon medh skuldh och gäld vara förbunden, den innan en viss tidh uthan en eller annan förvänd ändskyllan och undanflycht aflägger och betalar, så framt han icke vill lida, att hans creditorer skulle immitteras uthi hans godz och ägendom, sigh der uthur att göra betalte för dett dhe skäl- och bevisligen af honom hafva att kräfvia och fordra.

2. Den store oordning, som af samptlige städerne och dess borgerskap klagas att ske och föröfves allestädes i landzänderne medh lille tullens opbärande så i städerne vid tullportarne som vid tullplatzerne på landet, och det egenvillige procedere, som bemälte lille tulls inspectorer och arrendatorer en och annan tidh bruka och förehafva, hafver k. M:t medh stor misshag förnummit och allerede ordre gifvit, att alle biinstructioner och memorialer, som tollinspectorerne hafva låtit sigh gifva uthöfver sielfve trychte ordinantien, skole i k. M:tz cantzeli infordras, med berörde tullordinantie jämpföras och det, som uthi bemälte biinstructioner och memorialer den trychte tollordinantien intet likmätigt befinnes, förändras, och sedan en viss ordnung författas och tryckias, allom till effterrättelse; såsom och skall uthi cantzelijedt en längd och specification på alle tullplatzer, så väl dhe gamble och länge sedan som dhe nye och sedermera lagde, inlevereras, sampt skulle till dhe nyes fundering examineras och ändteligen af k. M:t öfverläggias och resolveras, hvilcke af bemälte tullplatzer här effter nödvändigt förblifve eller afskaffas skole. Elliest, der någon anten af borgerskapet eller andre blifva af tollnärerne i städerne i tullens erläggande oförrättadt, då skole de, när der öfver ordenteligen klagat varder, vara allmenne Sveriges lagh och rett underkastade och landzhöfdingen eller i hans frånvaro borgmästare och rådher *in loco* hafva macht och tillstånd den brottzlige att citera och för rätta ställa, så och saken optaga, deruthi ransaka och effter tollordinantien afdömma, hvilcken sådan deras dom, så vida han pröfves på

skäl vara funderat, af landzhöfdingen skall exequeres. Och der så befunnes, att borgmester och rådth uthi sådane saker och klagemål för våld eller deres eget interesse skull vrångvisligen dömma, då skall sådant gifvas näste hofrätt tilkänna och han sedan vara skyllig borgmästare och rådth at citera, saken emillan dem och tollnärerne optaga, förhöra och, der borgmästare och rådth befinnes hafva, som bemält är, gifvit vrång dom i saken, då sakfälla dem till 40 dalers sölfvermyntz böte, cronan och målsäganden till tve-skiftes; samme plicht skall och tullnärerne öfvergå, der borgmästare och rådth befinnes rätt hafva dömdt och tollnärerne saken för hofrätten ohemult och utan skäl angifvit.

§ 3. Tillåtelse att i vissa fall erlägga stora sjötullen i svenskt silfvermynt och icke allenast i specieriksdaler. § 4. Afslag på begäran om borttagande af söderkompaniets monopol på tobakshandeln.

5. K. M:t kommer helt misshageligt före det landsköp, som drifves och föröfvas af en och annan i landzorterne, enkannerligen inspectorer, fougdar och arrendatorer, städerne och borgerskapet till störste förfång uthi deres näring, så, emädan öfver denne ordning ofta är klagat vordet, och åthskillige strenge befallningar till landzhöfdingarne afgangne, att de effter möjligheten all olaga landzkiöp afskaffa skulle, hvarföre vill k. M:t låta uthgå dess åpne placat och förbud om alt landzköp, af en och annan föröfves, så som och än ytterligare låta afgå bref och befallning till landzhöfdingarne hvar på sin ort, att de samme placat strängeligen exequerera, och för alt ting så laga, att denne oordning med landzköp måtte blifva afskaffat och aldeles inställt.

6. Effter som för detta är godt funnit och enkannerligen uthi sidste och för 2 år sedan gjorde riksdagsbeslut ibland annat föräfskedat, att alle inspectorer, arrendatorer, lagläsare, skrifvare, ämbetsmän och andre sådane skulle inflyttia i städerne och sigh der husligen nidsättia, och k. M:t förnimmer sådant ännu intet vara skedd, hvarföre vill k. M:t låta utskrifva en ny ordre och befallningh till landzhöfdingerne i länen, att dhe med alfvar tillhålla sådane att uthan längre försummelse och hvarjehanda ursechtans förbärande flöttia in i städerne och der hafva deras ordinarie hemvist och ändtlig så laga, att k. M:t:z här öfver gifne budh och befallning må blifva värkelig effectuerat.

§ 7. Bestämmelse om frihet från stora sjötullen vid varors förande från Göteborg, Halmstad och Varberg till Stockholm och andra sjöstäder

vid Östersjön, samt tvärtom, mot uppvisande af särskildt tullbevis från afgångsorten. § 8. Begäran om uppstädernas befriande från handelsparteringen afslås.

9. Att förbjuda all uthskepning på spannemål här uthur landet, om hvilcket städerne underdånigst anhålla, faller k. M:t betänckeligit, hälst emädan den sorten är ridderskapetz och adelens störste och bäste afvel, med hvilken dem intet kan förmenas (hälst uthi sådane gode år, som nu, dess Gudi lof, mäst på alle orter varit hafva, och man än här effter näst Gudz välsignelse vill förhoppas) att handla, som dem bäst kan komma till nytta; elliest skulle och köpmannen, som spannmål af en och annan i betalning taga moste och der med sin credit uthrikes holla, blifva uthi sin handel studzat och enteligen ruineras. Städerne skulle bättre vara hulpne och tiänte dermedh, om borgemästare och rådih ville tänckia på medel och låta sig vara anlägit att oprätta i städerne visse spiker¹ eller kornhus och der uthi på nödfall och infallande dyr tidh hafva liggiandes god provision af spannmål i förådih til den torftiges undsättning.

§ 10 handlar om tjärukompaniet; § 11 om söderkompaniet.

12. Till att förekomma den orichtighet, som uthi ämbeterne och handtverckerne här i riket inrita, i det enkannerligen att lärpoikar och dränger, som uthi någre handtvärck till tjänst antagne äre, blifva aldrig deres läreår hos mästerne uth, uthan dem förlöpa och anten sökia försvar hos adelen eller sättia sigh neder i städerne och bönåsa, fäderneslandet till vanheder, ämbeterne och många andre till skada, så finner k. M:t skäligt och vill här medh stadgat och förordnat hafva, att alle poikar och dränger, som gifva sigh till någon mäster att lära handtvärck, skole tiäna hos den samme sine visse läroår uth, och vare här medh allom, både adel och oadel, förbudit att på ett eller annat sätt draga eller låcka sådane ifrån deres tjänster och handtvärck; gör någon dhet och der med beslås, skal mästaren eller handtvärckaren hafva macht att taga på ordent- och lagligit sätt lärepoiken eller drängen igen ifrån den, han således tjänststatt hafver, såsom och hafve tilstånd att elliest antasta sine läredränger, hvar de dhem finna, som hafva i förtidh dragit sigh uthur läran, för än dheres läreår äre förbi, och begifvit sigh på bönåseri, och dem icke allenast tilholla och tvinga att lära

¹ Tydligen af det tyska *Speicher* = förrådshus.

handtvärcket uth till bottns, uthan och låta dem plichta, för det dhe dheres tjänst förlupit hafva, till hvilket alt landzhöfdingarne på hvar ort i synnerhet ämbetsmännen och handtvärckerne dheres värkelige *assistance* the skole.

§ 13. Norrlands- och uppstädernas begäran om rätt till seglation på främmande orter eller alla städer under k. M:ts jurisdiktion afslås.
 § 14. Begäran om förskoning på några utskylder, särskildt boskapspenningarne, afslås.

15. Till att så myckit mera försäkra städerna, att dhe sine välfångne privilegier, rätt och rättigheter så här effter som här till i all skälig motto skole må niuta til godo, hafver k. M:t nådigst bevilliat att nu straxt låta taga dhe städers privilegier före, som ännu och här till intet äre vordne confirmerade, och confirmationerne på dem till k. M:tz lycklige cröningshögtidh förfärdiga, hvilcke och då städernes uthskickade skole levererade blifva; i medlertidh kan hvar och en stadh, som ännu ingen confirmation nådt hafver, visse copier af sine privilegier i k. M:tz cantzeli inleverera.

§ 16. Begäran om »förskoning på båtsmanstalet» afslås. § 17. Gäfle och städerna vid Mälaren få fortfarande idka »fiskeri» i de norrländska hamnarna. § 18 angår tvister mellan städerna i Västergötland m. fl. och Göteborg. § 19. Städernas i Norrland, Uppland och Västergötland begäran att själfva få arrendera lilla tullen och accisen afslås. § 20. Fråga om frimarknad i Norrköping eller Söderköping uppskjutes. § 21. Öfverklagad tullransakning på »Tivägen» skall afskaffas.

22. K. M:t låter sigh och helt misshaga, att uthi städerna finnes så många ödestompter, som så aldeles obebygde och ohäfdade, städerna till stor deformitet och vanheder; och fördenskull sådant fel at bota, vill k. M:t låta uthgå dess öpne placat af dhet innehåld, att hvilcken, anten adel eller oadel, som hafver någon tomt i en eller annan stadh och den innan tre år ifrån placatets *dato* anten sielf medh nödige hus och våningar icke bebygger och den så häfdar medh fylning, der så behöfves, så och gatulegning, att staden kan hafva dher heder och sirath och åthminstone ingen vanheder af, eller och, på det fall han det hvarcken vill eller kan göra, då tompten innan bemälde termin åth en annan, som den byggia vill, försällier, han skall hafva förvärkat tompten under staden; och landzhöfdingarne uthi bemälte placat befales sådant, hvar i sin stadh, uthan anseende till personen exeqvera.

23. Sidst hafver k. M:t nådigst förnummit städernes i Närike och Bergslagen angifne besvär öfver den mång tullen och accis, som dhe uthaf dhett godz, dhe ifrån Stockholm hämpta och igenom Västerås, Arboga, Torsillia eller Köping stadh föra, gifva måste, och till att lisa och lätta dess trogne undersåtare den lasten, vil k. M:t bemälte städer i Närike och Bergslagen ett sådant *privilegium* på tullfriheten af samme deres godz nådigst låta gifva och meddela, som flere städer för liten tidh sedan äre vordne medh beneficierade.

Och är så detta, som k. M:t på sine trogne undersåtares, samtliga städernes och borgerskapets i gemen, insinuerade postulat och ärender för denne gång hafver för godt funnit att resolvera; och blifver dhem samtligan medh all konglig gunst och nåde välbevågen. *Actum ut supra.*

131. Kristinas bref till staden om tomters bebyggande m. m. Stockholm den 28 april 1649.

Riksregistraturet 1649, fol. 894 v.—896 v. Af Karl X Gustafs den 28 juni 1655 gifna bekräftelsebref på stadens privilegier framgår, att detta bref ansetts tillhöra dessa (se sid. 313). Tryckt i *Stiernmans Commerceförordningar* II, sid. 581 ff.

Öpet bref angående tompterne östan och västan till här i Stockholm.

Vi Christina etc. göre vitterligit, at, såsom icke allenast vår högstarade salige käre her fader, glörligst i åminnelse, under sin låffige regeringh, utan och vi, succederandes h. M:t i regementet, altidh hafve iblandh andre vichtige och anlägne riksens högvårdande ärender arbetat därhän, at Stockholms stadh såsom ett k. residentz måtte medh faste och zierlige hus och bygningar blifva

fattat och satt i den form, at han andre sköne och märckelige städer i främmande landh måtte i dhet närmeste göras jemnlik, altså, emedan åthskillige hinder och difficulteter gemenligen altidh infalle, härrörande enkannerligen af dhe gamble husens rifning, dess och tompternes obillige stegringh af äganden och hvars och ens egenvillige oordentelige disposition medh plattzer och tompternes bebyggande, af hvilket alt vårt nyttige upsåth och dess värckelige effect på ett och annat sätt väl litet är hindrat och hemmat vordet, hvarföre, til at afhielpa alt dhet, som bemälte nyttige dessein i en och annan måtto kan studza, dy vele vi hermedh vår öfver- och underståthållare samt bårgmästare och råd h här i vår residentz-stadh Stockholm, som sådan vår dessein at fullbringa åligger och vederbör, till rättelse nådigst hafva stadgat och förordnat, först att hvadh vedhkommer de kårsvärcks- eller och fasta hus, som för regulariteten skull måste effter der öfver gjorde afritning och plante rifvas, vele vi, att dhe äganden skole blifva vedergullne och betalte effter den vardering och på sätt och vis, som sådandt uti framledne öfverståthållarens, salig herr Claes Flemmings, tidh skedt är, dher medh äganden sigh skall låta benöija och tillfridz vara; sedan och, dher någre tompter anten östan eller västan till så små äre, att dhe till stadzens prydnat och ägandens nytta intet kunna bebyggias, då skole sådane tompter medh vår ståthållares samt bårgmästare och råd z vetskap och gåttfinnande läggias och försällias till den plattzen eller tompten, som större och der näst hos är, dubbelt emot den taxa och värderingh, som i högstbemälte vår salige herr faders tidh giord blef, nembligen hvar qvadrat aln för 16 öre sølfvermynt västan och 24 öre sølfvermynt östan till, och ingen hafve macht sådandt att vägra, och der någon sigh af ensinnighet icke vela låtha handla medh sigh, utan sigh här medh setter och understår att här öfver sökia vår håfrättz assistentz och försvar, så biude och befale vi här medh, att hofrätten slike besvär intet optaga eller sigh medh befatta skole. Effter som och en stor del tompter och plattzer både östan och västan till stå obebygde och allenast på dhem opsätte löst skranck och bråde boder, stadhen till deformitet, hvarföre skole och bårgmästare och råd äganderne af sådane plattzer tillseija, dhet dhe bemälte tompter medh faste hus anten sielfve bebyggia eller den uplåta andre, som byggia vele och kunne, och dhet innan en viss tidh, låthandes strax nederrifva sådane brådehus och bodar uthan anseende till, hvem dhe kunna tillhöra. Sidst, såsom vi noghsampt förmärckia, hvadh

nachdel staden och bürgerskapet därigenom sker, at en part af stadzens invånare hafva förvärfvat och uthvärckat sigh speciale privilegier på deras tompter, så och andre friheter, dragandes sig der medh undan dhen rättighetz præsterande, som staden tillstår, och låthandes hela bördan och svårheten komma på dhe andre af bürgerskapet, som inge sådan privilegier försedde äre; altså vele vi her medh nådigst resolverat, at ingen, eho han är, som någon bürgerlig näring och handtering brukar, skall vara exempt eller frikallat för dhe utskylders erläggande i ett och annat, som staden effter sine välfångne privilegiers inneholdh tillstår, utan dhe sådandt lydige, utan anseende til något vårt der öfver undfångne *privilegium* at uthgöra och bethala; allenast där någre gode och nyttige fremmande handtvärcks män vore, som sig her i staden hafva nedhsatt och något sådandt vårt *privilegium* nått hafva, enkannerligen förståendes dem, hvilkes arbete vi till vårt och chronones behof esomåftast tarfva och pläga nytta, vele vi, att dhe sådane undfångne privilegier och friheter oqvält skole niuta till godo, på dhet sådane dugelige och nyttige handtvärcksmän måge blifva qvare i landet och icke tvungne af slikt besvär förorsakas begifva sigh härifrån och till uthrikes orter igen. Här alle, dhetta vedkommer och för vår skull vele och skole göra och låta, hafve sig at effterätta, icke görandes här emot i någon måtto, så kiärt dhem är vårt hårde tilltal och laglig both att undvika. Till yttermera visso etc.

132. Af Kristina fastställd stat för stadens ämbetsmän. Stockholm den 15 december 1649.

Original på papper i Stockholms rådhusarkiv: *Diverse konungabref*.
— Sigill (se under N:o 93) omedelbart under underskriften, på sid. 1.

Stockholms stadz ordinarie stat oppå efterföl-
gende personer, till lön för *anno* 1649 och följande
tidher, nemligen:

	Silfvermynt daler öre
4 burgmestere, hvardera 1,500 daler	6,000 —
<i>Noch</i> en borgmestere, som justitien förestår	200 —
Än till hvar borgmestere en dreng 60 daler	240 —
14 rådmän, hvardere 950 daler	13,300 —
2 rådmän <i>extraordinari</i> a 950 daler	1,900 —
2 kemnerer af rådet a 100 daler	200 —
1 barnhusförstandere af rådet	120 —
1 secreterere	950 —
1 ordinarie kemner i staden	400 —
Än till förbetring	100 —
1 kemner af borgerschapet	300 —
1 <i>notarius</i> på kemnerstugun i staden	400 —
1 ordinarie kemner på Norre mallm	400 —
Än till förbetring	100 —
1 kemner af borgerschapet	300 —
1 <i>notarius</i> i förstaden	400 —
1 <i>notarius</i> på rådstugun	400 —
1 fischal	400 —
1 bokhollere	550 —
1 casseur	550 —
1 thologsschrifvere med den som håller <i>kegen</i> ¹	500 —
	27,710 —

De öfrige stadzens betientes nödtorftige lön disponera burg-
mestere och rådher, som de deres tienst och flitighet pröfva förtiena
kunde.

Datum Stockholm den 15 *decembris* anno 1649.

Christina.

¹ Se noten sid. 136.

133. Kristinas donationsbref på kvarnhus vid Norrström. Stockholm den 16 december 1649.

Original på papper i Stockholms rådhusarkiv: *Diverse konungabref*. — Märke efter det bortfallna sigillet omedelbart under namnteckningen, på sid. 2. Tryckt i *Handlingar till frågan om Helgeandsholmens reglering*, sid. 45.

Vi Christina, medh Gudz nåde Sveriges, Göthes och Vendes uthkårade drottning och arffurstinna, storfurstinna till Finlandh, hertiginna uthi Estland och Carelen, fröken öfver Ingermanlandh, göre vitterligit, att, såsom vi görligen förnimme, huruledes vatnet här oppe i Mälaren esomofftast, och enkannerligen när stor flodh är, gör så på landet som i städerne en märckeligh skada, till hvilcket förnämligeste orsaken skall vara, att strömmarne och uthloppen här vidh Stockholm på åthskillige orter icke äre effter den dessein bebygde, som sikh bör, uthan här till effter ens och annans, som sådane väreck förvaltad hafva, egen vilia och godhtyckio igenstoppade vordne, altså, på det Norre ström, som sielfve naturen till det förnämbste uthlopp af Mälaren giordt hafver, här effter må blifva hållen vidh sin behörlige vidd och bredd, och uthloppet der sammestädes hvarcken igenom det nu der stående qvarnhus eller andre byggningar försparrat och sammanhäfftadt, dy hafve vi, så för ofvanberörde skäl skull som eliest af synnerligh gunstigh benägenhet, der medh vi våre trogne undersåthere, borgmestare och rådh här i Stockholm, och staden i gemen äre medh bevågne, undt, skänkt och gifvit, efftersom vi här medh och i detta vårt öpne brefs kraft unne, skänckie och gifve till och under Stockholms stadh bemälte qvarnhus medh dess grund, innanredskap och alla tillhörigheter, som det nu för ögon står, för en fast och välfången evärdeligh ägendom, doch medh de villkor, att borgmestare och rådh här i staden skole vara förplichtade i stället för merebemälte der nu stående trähus låta medh aldraförsta opsättia och byggia ett zierligit qvarnhus af sten effter det sätt, som desseinen bäst och beqvämligast kan medhgifva. Jämväl skall till oss och cronan af merebemälte borgmestare och rådh till en recognition och rättighet af merebemälte qvarn tuhundrade riksdaler årligen nu och framdeles riktigt erläggias och betalas. Här alle, detta vidkommer och för vår skull vele och skole göra och låta, hafve sikh att effterrätta, icke görandes eller tillfogandes staden Stockholm här emoth hinder, men eller förfångh i någon måtto nu eller i tillkommande tider. Till yttermera visso hafve vi detta medh egen handh

underskrifvit och vitterligen låtit sättia vårt secret här nedan före. Gifvit på vårt slott Stockholm den sextonde dagh uthi *decembris* månadh år ettusend sexhundra på det fyratijonde och nijonde.

Christina.

134. **Kristinas resolution på stadens besvär rörande handeln. Stockholm den 5 februari 1650.**

Riksregistraturet 1650, fol. 138—140. Tryckt i *Stiernmans Comerceförordningar* II, sid. 621 ff. under datum *1 januari 1650*

Resolution för borgerskapet i Stockholm oppå dheres supplication på handels reparerande.

Christina. K. M:t hafver låtit sikh förläsa sine trogne undersåtares af borgerskapet inleffererade supplication och der af uthförligen förnummit och intaget de besvär, så väl öfver handelens separerande¹ såm och den handel, som uthrikes medh allehanda godz och varor i Stockholm drifva och föröfva, hvilket, såsom handelsmännen af borgerskapet förmena, så och klaga, icke allenast skall tillfoga dhem en märkelig skada och afsaknad i dheres näring och bätring, uthan och änteligen sättia dhem uthi ruin och undergång, och fördenskull underdånigen anhållandes, att dhem motte blifva deres förrige vanlige handel tillåten och dem fremmandom förvägrat på thet sättet, som här till skiedt är, deres handel drifva, altså hafver k. M:t detta alt, och huruvida borgerskapetz besvär öfver tvenne ärender kan vara funderat, väl och noga öfverlagt och för skiäligit ansedt sikh här på förklara, som föllier:

Hvadh nu handelens parteringen vidkommer, så är thet oemotsäijeligen, att alle städers förnämste näring, flor, opkomst och tillväxt enkannerligen består, näst annan godh poletie ordning, på en

¹ Jfr ofvan sid. 259.

ordenteligh rätt fattad handel och kiöpenskap, och är dem allom, som sigh i andre ländom försökt hafva, väl kunnigt, huru noga handelsparteringen hålles och i bruk är uthi alle välbestälte och florerande uthrikes handels städher, hvilket k. M:tz fordom förmyndare och riksens regering, betrachtandes och deriemte efftertänkandes, huruledes den tillätne oordentelige beblandade handeln hafver alt framgent satt städherne här i Sverige i största armodh, allenast berikat någre få af dess inbyggjare i hvarie stadh, de der all handel till sigh allena hafva dragit och der medh deres medborgare afskuret, hafve till den ände och mål, att hvar och en borgare i städerna, så väl dhen fattige som rike, skulle hafva sin ärlige näringh och handtering, och städerna der igenom blifva bygde och populerade, derhän berömmeligen arbetat, att ophielpa städerna förmedelst en ordenteligh handel och handelspartering, den och vidh den tidh är stält uthi värket och i medler tidh vorden practiceradt, särdeles här i Stockholms stadh, icke uthan särdeles dess märkelige och ögonskienlige tillväxt, efftersom och stadzens borgerskap i gemen nu förmodeligen fara der väl af, fast än någre få personer förmenne sigh kunne hafva af berörde handelspartering någon afsaknad, den doch till äfventyrs liten och icke, som föregifves, rätte orsaken är till mångens ruin och fattigdom, uthan mera ens otienlige kräslige lefnadt, pract och yppighet i kläder, hvilket lätteligen kan sättia en handelsman uthur sin credit, effter som monge exempel derpå finnes; derföre och, alldenstundh k. M:t pröfver och besinner stadhen och dess samtliga borgerskap, sine trogne undersåtare, vara fast nyttigare och hälsosammare, att handelsparteringen blifver oförändrat och stadigt vidh den förordning, som der öfver uthi k. M:tz minnorenitet giort och allareda i så många år bortåth practicerat är, dy vill k. M:t hafva nådigest derhän rådt och styrkt, och (= att) hvar och en, som vederbör, ville något bättre hos sigh öfverläghia denne sak och sålunda sökia sin privat handel och sådane fördel, att derigenom må icke hindras och skadas stadsens allgemene bästa och välfärdh, den k. M:t åligger i synnerhet att befrämia uthi alt skäligit och chronan tilldrägeligit.

Anlangande dhet andre borgerskapetz besvär öfver dhe främmandes handel här i Stockholm, så, emedan både lagen uthi Kiöp-måla balken 33 Cap., så väl som kiöphandels ordianties 14 och 15 artiklar¹, så och stadzens privilegier, af framfarne konungar gifne

¹ Handelsordinantia af 12 okt. 1617, tryckt i *Stiernmans Commerceförordningar* I, sid. 690 ff.

och af k. M:t sielf confirmerade, klarligen förmå och innehålla, huruvida och på hvadh sätt alle fremmande tillåtit är att måge handla och köpslaga i alla inrikes siöstädher, och k. M:t vidh desse tiders beskaffenhet och obilligt betänkiande drager att förändra eller ophäfva, hvadh som fordom öfver en sådane fremmande handel uthan tvifvel af särdeles skiäl i lagen och laga stadgar belevvat och stadgat är, men likväl hvarken för skiäligit håller eller gilla kan, att någon fremmande, af hvadh nation han och hälst vara kan, som icke effter lagh hafver varit burskap i staden, skall understå sigh eller blifva tillsatt och effterlåtit att drifva någon handel medh godz och varor anten i gross eller elliest i annor motto vidare, än som lagen kiöphandels ordinantien och stadzens välfångne privilegier dhett i klara bokstafven medhgiver (:Stockholms frimarknader undantagandes:), hvarföre vill k. M:t, att Stockholms stadh skall hafva sigh sådant till effterrättelse och i tidh på behörligit sätt kungiöra alla fremmande, huruvida dem häreffter skall stånda fritt och effterlåtit vara deres godz och varor här i Stockholm att förhandla, hållandes sedan alfvarsam handh der öfver, att lagen och laga stadgar öfver bemelde fremmandes handel må blifva effter dess rättte förståndh icke mindre af borgmästare och rådth medh all discretion emoth den fremmande exeqverat, än som och af desse obrotzigen i acht tagne och effterkomne; och är så detta, som k. M:t hafver behagat och för skäligit funnit denne gång och till vidare k. M:tz resolution framdeles att svara och sigh förklara på borgerkapetz besvärspuncter, försir sigh nådigest till dem samtligen, att de medh all trohet erkiänne k. M:tz nådige affection emoth sigh och denne k. M:tz förklaring på deres anliggiande såsom rättsinnige och väl betenkte undersåtare rätt intaga, förstå och utyda, varandes der på försäkrade, att alt är af k. M:t ment och ansedt till stadzens allmenne bästa och dess befordran, etc.